

Vaksandi arbeiðsloysi í 30 londum

Og inflasjónin ger stöðugt meir um seg

Eftir taluppgerðum frá 50 ymskum londum vaks arbeiðsloysið í 1972 í nærum 30 londum, meðan tað minkaði í 20. Eins og í 1971 vaks arbeiðsloysið meiri millum kvinnur enn menn í fleiri iðnaðarlondum, teirra millum Italia, Svøríki, USA og Eysturriki.

Í USA vóru 180.000 fleiri arbeiðsleysar kvinnur enn menn í september 1972. Talið av arbeiðsleysum millum ungfolk var ógvuliga stórt, og tað vaks í fleiri londum. Soleiðis vóru tveir tridringar av teimum arbeiðsleysu í Italia í juli 1972 undir 30 ár. Hinvegin var í Noreg ein tridringur av teimum arbeiðsleysu um somu tíð yvir 65 ár.

Í 10 londum vaks arbeiðsloysið við meiri enn 30 prosentum, teirra millum Australia (har talið av arbeiðarum ið fekk stuðning, var tvífaldað), Ghana, Holland og Suðrafrika. Munandi ókning í tali teirra arbeiðsleysu var eisini í 15 øðrum londum, t.d. í Finlandi, India, Italia, og Jugoslavia, hóast at

har var ókingin minni enn 30 prosent.

Størstu minkan í arbeiðsloysi høvdu teir í Chile, Pólandi og Sierra Leone. Arbeiðsloysið minkaði eisini í størri og minni mun í londum sum Cypem, Danmark, Grikkalandi, Israel, Spania, Surinam, Svøríki, Onglandi, Tunesia og USA. Í USA var einahelst minkan í arbeiðsloysisnum millum hvítar arbeiðsmenn og vaksnar menn.

Vaksandi veruþrísir

Í 87 londum og landaøkjum, sum tilfarið er frá seinastu 12 mánaðarnar, var prívokstur á fleiri brúksvörum — einahelst matvörum — við meiri enn 5 prosentum, meðan tilkúr prívokstur í 1971 einans var í 53 londum. Henda vaksandi prívokstur veldi inflasjón og at fleiri lond, sum t.d. Srankariki, Holland, Noreg, Ongland og USA settu í verk ella skerpaðu anti-inflasjónsatgerðir.

Men um somu tíð var prívokstur í umleið 10 øðrum lond-

um, og fram móti árslok batnaðu prívoksturskiftini nakað í fleiri tilfaturskommum londum og eisini í fleiri iðnaðarlondum.

Men prísirnir fóru upp millum 5 og 10 prosent í 61 londum og landaøkjum — 10 í Afrika, 19 í Amerika, 7 í Asia, 19 í Europa og 6 í Oceania. Millum hesi lond vóru Australía, Canada, Dominikanska Lýðveldið, India, Indonesia, Iran, Mexico, New Zealand, Pakistan, Peru, Sri Lanka (Ceylon) og Suðrafrika umframt í summunum europeiskum londum, har prísirnir í november 1972 vóru 7—8 prosent hægri enn í novembar 1971. Dømi í so máta vóru Finland, Malta, Noreg, Portugal, Spania, Ongland og Eysturriki. Prívokstur millum 3 og 5 prosent var í 17 londum, teirra millum Guyana, Japan, Marokko, Sýria, Thailandi og USA.

Prívoksturinn »stjól« frá lønini

Tekur ein øll tey lond og landaøki, haðani upplýsingar eru tók ar, vaks nominella lønin við meiri enn 4 prosentum, í fleiri londum við meiri enn 5 prosentum, seinastu 12 mánaðarnar. Summi lond, sum Japan, Vesturiskland og USA, kundu vísa á, at vikulønirnar vukku meir enn tímalónirnar, orsakað av størri arbeiðsáttmáli um vikuna. Meðalønin hjá kvinnum vaks at kalla alla staðni skjótari enn hjá mannfólki. Størsti munurin var í Australia, har minsta tímalønin innan iðnaðin vaks við 14 prosentum millum august 1971 og august 1972, meðan lønin hjá mannfólkinum einans vaks við 7,4 prosentum. Nominella lønin innan iðnaðin vaks við meiri enn 10 prosentum í 15 londum, sum t.d. í Finlandi, Írlandi, Jugoslavia, Japan og á Philipsoyggjum — í øllum hesum londum var ókingin meiri enn 15 prosent.

Men — og tað eigur ein at leggja ser í geyma — í nærum øllum londum »stjól« prívokstururin ein munandi part av lønarhækkingin. Kortini var talan um óking í real-lønini við millum 5 og 10 prosentum í 11 londum (Belgia, Finland, Frankariki, Írland, Italia, Póland, Ongland, Svøríki, Tjeckoslovakia, USA og Eysturriki), meðan real-lønin vaks frá 2 til 5 prosent í 9 londum (Australía, Canada, Grikkaland, Holland, Puerto Rico, Spania, Ungarn, Venezuela og Vesturiskland). Real-lønin vaks minni enn 2 prosent í New Zealandi, Noreg og Suðurkorea.

Samantikið endaði árið 1972 betri enn tað byrjaði fyrri arbeiðsfólk í iðnaðarlondum sum heild, hóast framvegis eru stórir trupulleikar at sirðast við. Ö tey tilfaturskommum londini høvdu fram til 1973 enn stórar spurningar at baksast við á arbeiðsøkinum.

Áheitan

Tað verður her sagt frá, at Føroyingafelagið í Onglandi, »FAROE ISLANDS FORCES OLD COMRADES ASSOCIATION«, fyllir 25 ár í mei.

Tessvegna loyva vit okkum í hesum sambandi at heita á øll tey fólk í Føroyum, ið høvdu við bretskar hermenn undir krignum at gera, um áhugi er fyri og eftir førimuni at styðja okkum við einari peninga gávu, ið millum annað kann verða ein hjálp til teir hermenn, ið eru heilsubrekaðir og annars til felagsins áhugamál.

Peningurin við navni kann verða sendur einum av undirritaðu áðrenn 25. april.

Vinarliga

H. S. THOMAS,
Box 164,
Tórshavn

FINNBJÖRN H. DAM,
í Brekkuni 7,
Tórshavn

EIDEN MÜLLER,
Box 131,
Tórshavn

FRAMHALD FRÁ 1. SÍÐU (1)

EF um luttøku ella samarbeiði. Ein slík frágreiðing er partur av málinum frá landsstýrinum.

Meirilutin er samdur við landsstýrinum í, at síðani samráðingarnar við EF um treytirnar fyri møguligari føroyskari luttøku fóru fram, er grundarleggið fyri eini metan av samráðingarslitinum vordid munandi betri enn fyrri einum ári síðani. Av stórum týðningi í so máta er, at Noreg ikki gjordist limur g EF, og at Ísland hevflutt fiskimarkid út á 50 fjórðingar. Herumframt bera útflytingin av íslenska fiskimarki og útflytingar aðra staðni í ser, at føroyingar eru noyðdir at vinna størri rættindi til fiskiskap undir Føroyum úttan fyrri núverandi 12 fjórðingamarkid.

Eftir galdandi reglunum í EF um fiskirættindi tykist ikki at bera til, at nakar av luttakarum hevur frihjárættindi úttan fyrri 12 fjórðingar. Ut frá hesum er meirilutin samdur við landsstýrinum í, at omanfyrir nevndi útviklingur síðani samráðingarslitid fyrilá, broytir fortreytirnar í so stóran mun, at føroysk luttøka í EF uppá ter fyriliggjandi treytir ikki er ráðilg.

Tey EFTA-lond, sum ikki eru vordin limir í EF, hava fingid frihandilsáttmálar við EF burtursed frá Noreg, sum enn samráðist við EF. Av stórum áhuga er frihandilsavtalan millum Ísland og EF.

Føroyingar hava áhuga í, at treytirnar fyri okkara útflytingi til EF eru tær best møguligu, og at tær ikki versna í

umhugsingartíðini samanborið við útflyting frá øðrum úttanfyristandandi londum. Meirilutin er tí samdur í, at landsstýrið eigur at fáa serskipanir við EF fyrri føroyskan útflyting.

Tá ið Føroyar finga eina umhugsingartíð upp á 3 ár til 31. desember 1975 eigur henda tíðin at verða nýtt til at royna at bota um samráðingarslitid. Meirilutin tekur tí undir við, at landsstýrið ger sitt til at broyta reglur EFs um fiskirættindi, so tær samsvara betri torvinum hjá føroyingum.

Vísandi til tað, ið her er fort fram, kann meirilutin hvorki taka undir við tjóðveldisuppskotnum ella fólkafloksuppskotinum, men mælið lögginginum til at samtykkja uppskotið frá landsstýrinum.

FRAMHALD FRÁ 1. SÍÐU (2)

sambandi, at nevndu tíðini er ikki váttað

Hvat sigur landsstýrið?

Í samband við leysatíðindini um niðurstøðu meirilutans í rúsdrekkanevndini, hava vit vent okkum til Jákup Lindenskov, landsstýrsmann, ið legði landsstýrisuppskotið, sum miðar imóti einkarsolu, fram til og spurt hann, hvørja viðmerking hann hevur til niðurstøðu meirilutans.

Jákup Lindenskov sigur, at um talan verður um fría rúsdrekkasolu, fer mikil vandi at standast av ovurnýtslu. Hesin vandi fer fyrst av øllum at gera seg galdandi millum ungfolk.

Tað er eyðsæð, at hvat hesum máli viðvikir, má verða sýnt varsemi, og eg hugsi, at landsstýrisuppskotið fer at gagna eina best, ja, eg haldi, at hetta uppskot er einasti millumvegur, sigur Jákup Lindenskov.

Uppá fyrisurning, hvat hann heldur um eina møguliga fólkafloksuppskotið, sigur Jákup Lindenskov, at hann onga viðmerking hevur til slíka, og vísir á framförslu sína av uppskotsviðgerðini, sum fór fram í januar mánaði, har hann segði seg onki hava imóti eini fólkafloksuppskoti í málinum.

john—

FRAMHALD FRÁ 4. SÍÐU (1)

slík avtala skal góðtakast frá almennari síðu (av korporatiónsministeriinum), sum til einahvørja tíð kann grípa inn og ger tað, tá hildið verður at fakfelagini fáa ov stórar somdir. Men á hesum øki er tó, sum fyrr nevnt, hend ein liberalisering seinastu árin, soleiðis at stöðugt minni verður lagt uppi.

Avtalur millum felagini eru landsdekkandi og í øllum føri grundaðar á reint partabýti (í prosent av brutto) í meðal og nærfiskiskapinum, úttan nakra tryggjaða minstuløn. Í langfararflotanum er í lotuni galdandi ein minstuløn uppá Esc. 1400 um mánaðan (umleið kr. 350,-) og hýrurnar eru roknaðar í pct. va brutto. Reiðararnir skulu í øllum føri gjalda fyrri sosialar veitingar, umfatandi sjúkranvanlukku trygging og pensjónir og tryggingarnar galda fyrri alla familjuna, sum fiskimaðurin hevur uppihaldsskyldu fyrri.

Fiskimannahýrurnar liggja annars, samanborið t. d. við okkara, ógvuliga lágt. Serliga ringt er tað sum vera man í nærfloktanum, har meðalúrtekann liggur um 10.000 krónur árliga og bert onkur hendigur kemur uppá 15.000 krónur. Eitt sindur betri er tað hjá trolarum og langfaraskipunum, har meðalúrtekann í 1972 verður metti at liggja um 15—20.000 kr. Fyri trimum árum síðani vóru hýrurnar á øllum økjum minni enn helvtina av tí tær eru nú og voksturinn skal fyrri ein part siggjast í samband við,

at reiðararnir eru noyddir at gjalda »svartar« lønir, fyrri at fáa manning. Stig eru ikki tikin til at grípa inn yvirfyri hesum útviklingi. — Yvirmenn fáa í mun til dekkararnar nakað tað sama surm heima hjá okkum — alment — men roknad verður við, at bestu av skiparunum fáa munandi meira, kanska upp til 10 ferðir tað ein dekkari fer.

Fyri at bota um manningartrupulleikarnar, sum hava gjort seg galdandi í samband við at fólk hevur leitað úttanlends til betri úrtøkur, er gjord ein skipan, hareffir menn, ið binda seg at vera mynstaraðir sum fiskimenn í nýggja ár í minsta lagi, ikki hava herskyldu. Meit verður, at henda skipan hevur verið av stórum týðningi. — Aftaná at hýrurnar eru batnaðar er sterymurin av fiskimonnum so smátt farin at venda heim aftur.

Til útbúgving av fiskimonnum eru 14 skúlar. Drongir, ið vilja vera fiskimenn, skulu taka eitt árs útbúgving á slíkum skúla, áður enn teir kunnu mynstara. Undirvist verður í navigatión, biologi, viðgerð av fiski, kunnleika um tól v. m. Tá teir hava verið í aktivarí vinnu í fyra ár kunnu teir taka viðariútbúgving í navigatión ella maskinu á somu skúlum.

Endiliga skal nevast, at langfarareidarafelagið hevur hospitallskip (Gileanes) á leiðunum við Grønland—New Foundland meginpartin av árinum og hevur annars latið bygt sjómansheim í New Foundlandi.

